

incluídas as dos seus fillos. Mesmo por aquelas que lle gustaría ter coñecido, como Jaime Gil de Biedma. “Facianas” componse de rostros estáticos, coma fotografías (“sorrinte/ acotobellada en sepia/ son incapaz de te recoñecer”), de xente amada. Remata cun autorretrato moi visual, situándose nel a si mesmo entre o que foi (“un flash back”) e o que vén, aínda descoñecido (“un flash forward”). Quizais por iso, nesa indefinición un tanto confusa, explica: “mi rostro es una ecuación sin grado”.

Se se quixese destacar algún aspecto desta obra, coido que o sensual xoga, xunto á reflexión, un papel moi importante. Presente por igual en “Silencios” e mais en “Facianas”, é retratado de xeito sutil, envolvendo os textos cun certo deixe ambiguo: “só eu son incompleto/ cando agardo por ti”. Unhas veces, as imaxes carnis sacan de toda dúbida; o motivo amoroso está presente de varias maneiras e elévase alto en “A túa faciana II”: “Eu/ continuo teimudo en te bañar”. Outras, a exhuberancia e o xogo do ti e o eu, das miradas, é un reflexo do tratamento de intimidade que se lle dá aos suxeitos protagonistas doutras composicións como “Faciana de muller”, outro exemplo fantástico do poeta ollando desde o centro do furacán: “Lembra ter sido dozura inconexa/ dun xemido desesperado. Lémbrao”.

Porque o poeta, Rafa, dalgún xeito fala desde o epicentro das súas tensións e das persoas que recolle aquí. Dálles voz, modela os seus pensamentos. E faino de tal xeito que crea para cadaquén un discurso veraz, quente e tamén interior a quen le. Non son os motivos e temas o que principalmente lle dá a frescura a este título. *Farewell* é intenso e poderoso porque consegue arrastrar ao centro do silencio e das mil bocas do autor, ao conflito recreado. Non é unha lectura de verán. É un convite a viaxar por un punto de inflexión, desde abaixo ata o seu cumio. Non hai indiferenza, hai coñecemento do eu. E, como refire o seu prologuista, Luís García Montero, esa ollada do poeta “dibuja el espacio de la verdad para la poesía, el lugar en el que nuestro interior coincide para la poesía, el lugar en el que nuestro interior coincide con el exterior del mundo”.

Lidia LÓPEZ TEIXEIRO

QUINTIÁ, Xerardo (2015): *O viaxeiro radical*, Vigo: Galaxia, 216 pp.

O viaxeiro radical é unha novela curta que, sen dúbida, espertará a curiosidade de quen a lea. Baixo o seu suxerente título, quizais un tanto ambicioso, agóchase un texto a medio camiño entre o biográfico e o ficcional sobre Manfred, máis coñecido en Galicia como o alemán de Camelle. Paradigma galego do inmigrante (e artista) excéntrico, Mann foi gañando o dereito de facer do seu peculiar estilo de vida unha bandeira da comuñón coa arte e a natureza. Afincado nunha pequena vila da Costa da Morte, durante máis de trinta anos foi creando unha sorte de controvertido museo, onde ía modificando a paisaxe con coloridas esculturas. Aínda que as súas rarezas non eran ben aceptadas por moita xente, a súa morte ao pouco tempo da catástrofe do Petroleiro Prestige e unhas fotografías del diante das súas obras de arte cheas de fuel conmovéron á sociedade enteira.

Ao inicio, os nomes dunhas personaxes sinxelamente caracterizadas situánnos nalgún lugar distante de Galicia, Alemaña. Apenas podemos intuír que detrás do protagonista do relato, un mozo medioburgués que marcha cara a París para ser artista, se agocha a figura de Mann. O ritmo rápido, con descrições cheas de cor e acaídas á visión plástica que domina a narración, transporta con sorprendente facilidade a centroeuropa. A viaxe como procura e as inquedanzas da xuventude recordan a outros textos cos que comparte fondo e forma, mais ben resoltos e amenos.

Os aspectos máis dubidosos son, na nosa opinión, tanto a historia de amor narrada como as pasaxes “semimísticas” onde Quintiá parece querer explicar o porqué dalgúns dos seus comportamentos e decisións tomadas. Hai que ter en conta que ficcionalizar, en maior ou menor medida, a vida de alguén, require de moita habilidade, pois, con demasiada frecuencia, poden verse as costuras entre o que é retratado e o que é recreación. Nese sentido, o autor semella non quedarse escaso de documentación, maos peca, por veces, de certo ton de xustificación onde, probabelmente, suxerir ou deixar entrever posíbeis causas tería dado mellor re-

sultado. Sobre todo porque o público lector, cando descobre o Alemán dentro da narración, comeza a xulgar o resto do texto (inevitabelmente) a través da imaxe previa que tivese del.

Ningunha das cousas anteriormente sinaladas desmerecen en demasía a proposta do escritor. Ademais de arriscar cunha historia que xa pertence ao imaxinario colectivo e que precisaba ser contada por fascinante, outros acertos son, sen dúbida, a estrutura e a mestura do xénero epistolar.

A división tripartita do libro en “viaxes” demarca fitos na historia que axudan a orientar o lector polo texto. Das tres seccións, polo contido e elaboración destaca especialmente a primeira, moi estilizada, fronte á terceira ou derradeira, quizais apurada de máis. O desenlace non era doado de retratar sen caer nos tópicos, mais Quintiá conseguiu pasar por riba deles e contar o sucedido desde a ollada de Mann. Porén, nótase certo acurtamento, tamén no nó da narración, onde se bota de menos o vagar e a calidez co que foi feito o principio da novela.

Con respecto ás cartas intercaladas entre os dous irmáns, o Alemán e Hackett, a súa introdución engade certa veracidade ficcional (en ningún momento indícase se as cartas son reais ou literaturizadas) e compensan outras páxinas que, centrándose máis nas vivencias cotiás e menos na metáfora da viaxe como liberación e autocoñecemento, resultan menos rechamantes.

En definitiva, pódese dicir que, a pesar de certo dramatismo que envolve algunhas pasaxes, *O viaxeiro radical* é un tránsito agradábel para quen le, interesante, e que gustará a quen se faga preguntas sobre esta figura xa tan nosa que marcou a historia da Costa da Morte para sempre.

Lidia LÓPEZ TEIXEIRO

FERNÁNDEZ PAZ, Agustín (2014): *A viaxe de Gagarin*. Vigo: Xerais, 276 pp.

A viaxe de Gagarin, a nova achega do recoñecido e consolidado escritor Agustín Fernández Paz, recorda que non sempre os navegantes do espazo exterior foron chamados

astronautas. Houbo un momento en que á cabeza da carreira espacial, os cosmonautas soviéticos, marcaban o paso e conducían a humanidade a unha nova era. E, parello aos seus primeiros fitos e ata a chegada de Armstrong á lúa, Agustín Fernández Paz sitúa este relato/viaxe de iniciación na madurez adulta, construíndo unha imaxe moi lograda do que foi a evolución social dunha xeración que espertaba á vida nos anos 60. O protagonista, Miguel, *Gagarin*, conta a súa infancia e adolescencia durante a ditadura, a descuberta dos segredos “políticos” de seu pai e nai e mais o primeiro amor. Uns feitos que, marcándoo de por vida, lembra por escrito diante do leito da súa nai enferma, para que tamén Mikel, o seu fillo, coñeza a súa verdadeira historia.

Esta novela, publicada dentro da colección Xerais de narrativa e un pouco máis longa con respecto a outros dos seus traballos, destaca por varios aspectos dentro do conxunto de obras de Agustín Fernández Paz.

O primeiro, e quizais máis memorábel, é a documentación e traballo previo desenvolvido polo autor, á volta, especialmente, sobre a década dos anos sesenta, o traballo da clandestinidade do Partido Comunista e a represión da ditadura franquista. Non sorprende, pois, que o autor constrúa un pequeno apartado ao remate do libro a xeito de epílogo onde, baixo o suxerente título de “A escritura, unha viaxe”, explica brevemente sobre o proceso de preparación polo que o autor transitou para a creación do texto e mais fala dun blog, dispoñíbel na rede, onde se pode consultar retallos do seu proceso de creación (imaxes significativas, acontecementos históricos, recordos de xuventude do autor...). Ademais de deixar patente a súa intención de ser fiel aos feitos históricos da época, este caderno de bitácora estende e constitúe un valor engadido para *A viaxe de Gagarin* por varias razóns. O libro gaña tridimensionalidade e abre unha vía directa de comunicación co público lector ao tempo que permite complementar certos datos e informacións dun xeito máis interactivo. Con fotografías e vídeos, pode ser tamén unha ferramenta moi interesante para o ensino secundario, onde de seguro este libro encaixaría como lectura de aula para a materia de lingua